

El temps que corre

Medalles i cadàvers

Tal com faig cada quatre anys, he seguit de manera fragmentària les transmissions dels Jocs Olímpics, només uns minuts cada dia, prou per a veure alguna cursa excepcional, algun salt prodigiós, alguns exercicis extrems sobre terra o dins l'aigua: el cos humà, i més si és un cos jove, pot arribar a límits que freguen el miracle, i això és digne de contemplar de tant en tant. Ja sé que tot açò té una gran part de circ, que els prodigis increïbles d'uns pocs no demostren gran cosa sobre les qualitats anatòmiques o el nivell esportiu del país que representen, sobretot si és un país europeu i de la raça que en solem dir blanca (que la velocitat siga negra i la gimnàstica blanca, que els etiòps i els kenyans siguen reis de la llarga distància i els xinesos del ping-pong, segurament vol dir alguna cosa, tanmateix, alguna combinació entre natura i cultura). Ja sé també que els jocs són molt més que una ocasió esportiva i atlètica: són el més gran espectacle universal de masses, són l'expressió política del país que els organitza, són un immens negoci professional, són un aparador llampant amb desfilades i focs d'artifici, són una mentida colossal. I malgrat tot, veure nadar, córrer, saltar, jugar o fer contorsions, en aquest context d'altíssima exigència, és un plaer per als ulls i per a l'ànima. Llàstima que la competició sencera –allò d'anar més lluny, més alt, més fort– siga també una competència de vanitats nacionals, de nacions amb bandera i amb himne, explotada fins a extrems funestos de retòrica i d'emocions exaltades com si es tractara d'una cursa d'honors compartits o de guerra simbòlica: o no *com sí*, perquè es tracta d'això. I això, a la glòria i honor nacionals, es dediquen els organismes esportius de cada estat amb seu a l'ONU i exèrcit legal: els atletes, llavors, són la pàtria, el país, la nació, són *nosaltres*, i les seues medalles són la mesura del nostre honor nacional. No sé si les transmissions olímpiques a les ràdios i les televisions d'uns altres països són tan brutalment patriòtiques i tan militantment nacionalistes –en el pitjor sentit de la pa-

Joan Francesc Mira

raula– com les del Regne d'Espanya, incloses les de la Televisió Valenciana i també, ai, les de Televisió de Catalunya, una mica, només una mica, més moderadament espanyolistes. Sé que les d'ací, totes les que he tingut ocasió de

seguir i escoltar, eren d'una ferocitat nacional insuperable. El partit famós de la final de bàsquet semblava l'equivalent d'una batalla històrica, i els locutors no es treien de la boca inflamada paraules d'honor bèl·lic, l'honra, la raça, la pàtria, la sang. És així, què hi farem, és una malaltia genètica, és un virus mortal, és la grip espanyola que arrasa al seu pas. Cada medalla, per tant, fa més compacta la substància d'Espanya, més profunda l'emoció compartida de la pàtria comuna: veritats molt profundes, passions que unifiquen, la ideologia vibrant nacional.

L'altra emoció que unifica és la que desperta una desgràcia, una catàstrofe gran, vista i sentida com a pròpia, nacional i de tots. Un accident aeri a Barajas, amb més de 150 morts, coincidint amb el final dels jocs i amb les medalles, ha estat l'altra cara d'aquelles emocions profundes compartides que reforcen la comunitat moral de la nació. Els morts, llavors, són importants no en tant que persones humanes que mereixen el dol i el respecte, sinó en tant que són *nostres*, nacionals. A la premsa dels altres països, dos o tres dies després l'accident de Madrid desapareix substituït per uns altres fets dramàtics; a la premsa, a la ràdio i a les televisions d'Espanya (un estat *espanyol* que, en això, és una *nació espanyola*) continua ocupant l'espai central dies i dies, i setmanes senceres. Els morts habituals en accidents de carretera, molt més constants i nombrosos, esdevenen cadàvers privats, enterrats en silenci i sense càmeres. Els morts en una catàstrofe nacional esdevenen cadàvers nacionals, cadàvers públics, el funeral i l'enterrament dels quals, un a un, són seguits per la televisió. Cada cadàver públic, dispenseu-me l'horror, té un pes emocional, nacional, tan gran com el d'una medalla.

“Un accident aeri a Barajas, amb més de 150 morts, coincidint amb el final dels jocs i amb les medalles, ha estat l'altra cara d'aquelles emocions profundes compartides que reforcen la comunitat moral de la nació. Els morts, llavors, són importants no en tant que persones humanes que mereixen el dol i el respecte, sinó en tant que són ‘nostres’, nacionals”